

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Meie 04.04.2022 nr 4/93

Arvamuse avaldamine Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse ühtlustatud õigusnormide kohta, millega reguleeritakse õiglast juurdepääsu andmetele ja andmete kasutamist (andmemäärus) eelnõu kohta

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse ühtlustatud õigusnormide kohta, millega reguleeritakse õiglast juurdepääsu andmetele ja andmete kasutamist (edaspidi: andmemäärus) eelnõu osas. Järgneval esitame oma kommentaarid andmemääruse kohta.

1. Kaubanduskoja hinnangul saab andmemääruse eelnõu praegusel kujul vastu võttes selle rakendamine praktikas olema ettevõtetele raske. Selle põhjuseks on andmemääruses sätestatu keerukus ja ebaselgus. Lisaks on raske mõista, kuidas saavutatakse andmemäärusega selle selgitustes välja toodud eesmärgid ettevõtlusvabadus ja konkurentsi suurendamine ning uute äriiliste võimaluste loomine, kui andmemääruses sätestatust üheselt mõistetavalt eesmärkide saavutamise võimalusi ei nähtu. Seevastu piiratakse andmemäärusega oluliselt ettevõtete lepinguvabadust ning tasu küsimise võimalusi, mis meie hinnangul püstitatud eesmärkide saavutamist hoopis pärssima hakkavad.
2. Leiame, et andmemääruse regulatsioonist paremaks arusaamiseks on vaja täpsustada ja selgitada mitmeid artiklis 2 toodud mõisteid. Näiteks käsitletakse mõistet andmed väga laias tähenduses, mis toob kaasa probleemid regulatsiooni tõlgendamisega. Liialt üldine ja lai tähendus tekitab küsimusi, mis andmeid ikkagi jagatakse ja töödeldakse andmemääruse raames, sest selgituste kohaselt reguleeritakse andmemäärusega asjade internetti ehk siis masinate loodud andmeid, aga artiklis 2 toodud mõiste kajastab kõiki andmeid, sh isikuandmeid. Lisaks kerkib küsimus, kas nii lai mõistega on hõlmatud ka ajutised andmed, mis andmetöötuse käigus tekivad ja kohe kustutatakse. Samuti leiame, et väga laialt ja ebaselgelt on defineeritud mõisted kasutaja ja toode, millest ilma selgituspunktideta on keeruline üldse aru saada ning seetõttu on raske mõista kogu andmemääruse teksti.
3. Toetame artiklites 3, 4 ja 5 toodud ideed, millega kasutajad, kes kasutavad andmemääruse kohaldamisalas olevaid teenuseid ja tooteid, saavad enda tarbimise käigus loodud andmed ettevõttelt välja küsida ning edastada mõnele teisele

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНИЙСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3400 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENDI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

ettevõttele. Samas näeme ohtu liigse ettevõtlusvabaduse piiramisele, kui andmete töötlemise eest, mis tarbijale välja antakse ei või küsida tasu või tuleb andmeid reaalselt kättesaadavaks teha, mis on suur kulu ja halduskoormus ettevõtjatele. Lisaks näeme, et praktikas võib tekkida probleeme ärisaladuse ning isikuandmete kaitsmise tagamisega. Seega tuleks andmete jagamine ettevõttelt kasutajale ja ettevõttelt ettevõttele täpsemalt läbi mõelda.

4. Meie hinnangul on andmemääruses plaanitavad ettevõtjalt ettevõttele suhteid käsitlevad sätted üle reguleerimine. Me ei näe, et mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetel tekkida võivaid probleeme seoses neile ühepoolset kehtestatud lepingutingimustega saab lahendada viisil, kui ettevõtjatele kirjutatakse andmemääruses ette lepingutingimused ja hinna kujundamise reeglid. Sellisel viisil pärsitakse ettevõtlusvabadust ja vaba turgu ning sellest tuleks kindlasti hoiduda. Leiame, et artiklis 34 sätestatud lepingu näidistingimused on kindlasti väikestele ja alustavatele ettevõtetele vajalikud, kuid need lepingu näidistingimused peavad jääma vabatahtlikult kasutatavateks.
5. Kaubanduskoda leiab, et andmemääruse artiklites 14 – 21 sätestatud reeglid ettevõtjalt riigiasutustele andmete kasutusse andmise kohta on segased. Näiteks näeb artikkel 15 punkt c ette andmete edastamist erakorralisel vajadusel väljaspool hädaolukorda, kuid andmemääruses ei ole üheselt mõistetavalt sätestatud, mis on hädaolukord ja mis erakorraline vajadus. Andmeid sooviv õigustatud isik peab selgitama, milles see erakorraline vajadus seisneb, kuid andmemäärus ei näe ette reegleid, kuidas hinnata selgituse sobivust, seega peab andmeid väljastav ettevõtte iseseisvalt olukorda hindama ja ka vastu vaidlema. Selline olukord tekitab potentsiaalselt arusaamatusi ning tõstab oluliselt halduskoormust. Artikli 18 puhul on ettevõtjatel kohustus hädaolukorra puhul andmed edastada 5 tööpäeva jooksul avaliku sektori organisatsioonile ja peab ka isikuandmed edastamisele eelnevalt pseudonüümima, mis võtab aga aega. Selleks, et ettevõtted suudaksid praktikas nii kiiresti reageerida ja andmed töödelda kasutatavaks, tuleb andmemääruses täpselt sätestada, milliseid olukordi loetakse hädaolukorraks ja milliseid mitte, et hoida kokku olukorra hindamisele kuluvat aega. Probleemiks võib osutuda ka asjaolu, et hädaolukorra puhul kohustuvad ettevõtted andmeid väljastama nii hädaolukorra ennetamiseks, lahendamiseks kui ka taastumiseks, kuid andmemäärusega taastumise aega ei ole määratletud ega ole ka teada, kes otsustab, kui kaua kestab hädaolukorrast taastumine. Kui arvestada veel ka halduskoormust ja lisakulutusi, mis tekivad ettevõtetel andmete puhastamisele ja töötlemisele, et andmed oleksid praktikas kasutatavad, siis ei saa kuidagi nõustuda, et ettevõtted peavad andmeid avaliku sektori asutustele väljastama tasuta nagu näeb seda ette artikkel 20.
6. Leiame, et andmemääruses tuleks läbivalt kaitsta ärisaladust ning konkureeriva toote või teenuse loomise keeld peaks olema nii andmete edastamisel avaliku sektori asutustele, kes artikli 17 ja 21 kohaselt võivad need andmed edastada kolmandatele isikutele, kui ka artiklites 4 ja 6 sätestatud ettevõtete vahelisele andmete edastamisele. Seejuures peaksid nimetatud sätted olema sisult selgemini sõnastatud just selles osas, et milliseid andmeid kasutajal konkureeriva toote või teenuse

loomiseks kasutada keelatakse, et andmemäärus ei piiraks liigselt ettevõtlusvabadust, aga samas hoitaks ära ebaaus konkurents ja oleks kaitstud ärisaladus.

7. Meie ei toeta andmemääruse artiklis 27 sätestatud täielikku andmete kolmandatesse riikidesse edastamise piirangut. Arvestades, et andmete edastamist kolmandatesse riikidesse reguleerib isikuandmete kaitse üldmäärus (GDPR) juba väga põhjalikult, siis ei näe me täiendavat vajadust rahvusvahelist andmete edastamist veelgi rohkem piirata, sest sellega piirataks liigselt ettevõtlusvabadust, mida andmemäärus justkui soovib edendada.
8. Kaubanduskoda toetab andmemääruse artiklis 23 toodud andmetöötlusteenuse osutaja tõhusama vahetamise võimaluse põhimõtteid. Siiski tekitab selline üksikasjalik regulatsioon küsimuse, kas see on sellisel kujul ettevõtetele realselt ka täidetav või peaksid need reeglid olema lihtsamad.
9. Toetame ka artiklis 28 sätestatud reegleid koostalitusvõime parandamiseks, sest koostalitusstandardite välja töötamine eri sektorites taaskasutatavate andmete jaoks, et kaotada takistused andmete jagamisel ühtsete Euroopa andmeruumide vahel, võib oluliselt parandada eri sektorite ettevõtlusvõimalusi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Ann Raun ann@koda.ee 604 0072